

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 1998/99:110 *Vissa skolfrågor* och 19 motionsyrkanden i anslutning till denna. Utskottet tillstyrker samtliga förslag i propositionen och avstyrker motionsyrkandena.

Regeringens förslag innebär att skollagen förtydligas när det gäller individuella program i gymnasieskolan. Vidare skall det vara möjligt att söka till ett programinriktat individuellt program. Komvux skall kunna anordna kurser inom det estetiska området samt i idrott och hälsa, men kurserna Estetisk verksamhet och Idrott och hälsa A skall inte utgöra kärnämnen och inte kunna ingå i slutbetyg från komvux. Skolverket skall besluta om statlig tillsyn och statsbidrag till kompletterande utbildningar (hos enskilda utbildningsanordnare). Lärare med utländsk lärarutbildning skall kunna ansöka om behörighetsbevis hos Högskoleverket. Villkoren när det gäller kunskaper i svenska för lärare med utländsk utbildning omformuleras.

Utskottet delar regeringens uppfattning om värdet av att i en försöksverksamhet i ett 80-tal kommuner pröva om den nationella timplanen kan tas bort i grundskolan.

Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Folkpartiet har reservationer på olika punkter.

Propositionen

Regeringen har i proposition 1998/99:110 *Vissa skolfrågor* föreslagit

1. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100),
2. att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan,
3. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om estetisk verksamhet, estetiska ämnen samt idrott och hälsa i kommunal gymnasial vuxenutbildning (avsnitt 7),
4. att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om statligt stöd till kompletterande utbildningar (avsnitt 8).

Lagförslagen återfinns som *bilaga 1* respektive 2 till detta betänkande.

Motioner med anledning av propositionen

1998/99:Ub25 av Beatrice Ask m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen avslår regeringens förslag om en tydligare reglering av det individuella programmet,
2. att riksdagen avslår regeringens förslag om förändringar i skollagen gällande kraven på lärarnas kunskaper i svenska språket,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett fristående kvalitetsinstitut,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den obligatoriska grundskolans betydelse och ansvar,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om alternativa kärnämneskurser och individuell undervisning,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kontinuerliga rapporter till riksdagen vad avser Skolverkets arbete med kompletterande utbildningar,
7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om krav på lärarnas dokumenterade kunskaper i svenska,
8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om möjlighet att lägga utbildning på entreprenader inom gymnasieskolan.

1998/99:Ub26 av Sofia Jonsson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om individuella studieplaner,
2. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar att 1 § lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan skall ges följande lydelse: Kommuner och landsting får sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att denne skall bedriva viss undervisning inom gymnasieskolan.,
3. att riksdagen, under förutsättning av bifall till yrkande 2, beslutar att 2 § lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan skall upphöra att gälla.

1998/99:Ub27 av Barbro Westerholm m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att den centralt styrda timplanen skall avskaffas,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det individuella programmet skall avskaffas,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lärare i alla ämnen skall kunna anlitas genom entreprenadupphandling.

1998/99:Ub28 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att alla intresserade kommuner skall få möjlighet att delta i försöksverksamhet med skola utan nationell timplan,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att grundskolans ansvar för att eleverna får godkända kunskaper preciseras,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att vuxenstuderande på samma sätt som ungdomsstuderande skall kunna räkna in Idrott och hälsa kurs A samt Estetisk verksamhet i slutbetyget,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att lärare som skall tjänstgöra i skolan skall ha nödvändig ämneskompetens, pedagogisk kompetens samt kunskap om värdegrund och mål för den svenska skolan.

Motion väckt med anledning av skrivelse 1998/99:121

Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – samverkan, ansvar och utveckling

1998/99:Ub16 av Yvonne Andersson m.fl. (kd) vari yrkas

11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att Idrott och hälsa kurs A och Estetisk verksamhet bör ingå i ett slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning på samma sätt som motsvarande ungdomsutbildning.

Utskottet

I betänkandet behandlas propositionen Vissa skolfrågor m.m. (prop. 1998/99:110) jämte motionsyrkanden samt ett motionsyrkande som väckts med anledning av regeringens skrivelse Utvecklingsplan för förskola, skola och vuxenutbildning – samverkan, ansvar och utveckling (skr. 1998/99:121).

Propositionen i korthet

Propositionen innehåller förslag och bedömningar i flera olika frågor som rör grundskolan, gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen.

Regeringen anser att det genom en försöksverksamhet bör prövas om den nationella timplanen i grundskolan kan tas bort och hur detta i så fall kan ske. Verksamheten avses omfatta högst ett åttiotal kommuner. Försöksverksamheten bör starta i skolorna höstterminen år 2000 och pågå under fem år.

Regleringen av det individuella programmet föreslås bli förtydligad. Det skall vara möjligt att söka till ett programinriktat individuellt program. Landsting skall kunna anordna utbildning på ett individuellt program.

Estetiska ämnen samt idrott och hälsa föreslås ingå i kursutbudet inom den kommunala vuxenutbildningen på gymnasial nivå.

Begreppet kompletterande skolor vidgas till att avse utbildningar med enskild huvudman vid sidan av gymnasieskolan men på gymnasial nivå eller utbildningar med enskild huvudman som har gymnasieskola som antagningskrav. Beteckningen på sådana utbildningar ändras till kompletterande utbildningar. Utbildningarna skall efter ansökan kunna ställas under statlig

tillsyn och få statligt stöd på tre nivåer, nämligen statlig tillsyn, statlig tillsyn och studiestöd samt statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag. Beslutsrätten när det gäller statlig tillsyn och statsbidrag förs över från regeringen till Skolverket.

Vissa ändringar görs i skollagens bestämmelser om lärares behörighet som en anpassning till EG-direktiv som rör examenserkännande.

I propositionen föreslås också vissa tekniska justeringar i lagen om entreprenadförhållanden inom skolan samt i skollagen om bidragsår för fristående skola motsvarande gymnasieskola.

Inledning

Regeringens förslag i propositionen har föregåtts av olika utredningar.

En arbetsgrupp (U 1998:C) inom Utbildningsdepartementet har haft i uppdrag att bedöma förutsättningarna för en försöksverksamhet där arbetet i grundskolan får organiseras utan nationell timplan samt ge förslag till utformningen av en sådan försöksverksamhet avseende utvärdering och kvalitetssäkring. Arbetsgruppen överlämnade i januari 1999 departementsskrivelsen *Utan timplan – med oförändrat uppdrag* (Ds 1999:1). Skrivelsen har remissbehandlats.

Vidare har en särskild arbetsgrupp (U 1997:H) inom Utbildningsdepartementet – arbetsgruppen om gymnasieskolans program – haft i uppdrag att bl.a. utarbeta förslag till hur ett praktikprogram kan organiseras inom ramen för gymnasieskolans individuella program. Gruppens arbete redovisades i april 1998 i rapporten *PRIV – en ny väg till ett nationellt program* (Ds 1998:27). Rapporten har remissbehandlats.

Den parlamentariskt tillsatta Kungskapslyftskommittén (dir. 1995:9) har överlämnat tre delbetänkanden till regeringen. I sitt andra delbetänkande *Vuxenutbildning och livslångt lärande. Situationen inför och under första året med Kungskapslyftet* (SOU 1998:51) föreslog kommittén att estetiska ämnen bör kunna erbjudas i kommunal vuxenutbildning som ett led i den enskildes studier mot en bred gymnasieutbildning. I Statens skolverks redovisning i oktober 1998 av uppdraget avseende *Plan för utvecklingen av vuxenutbildningen* behandlas frågan om estetiska ämnen och idrott och hälsa inom den kommunala gymnasiala vuxenutbildningen. Skolverket anser att de nuvarande bestämmelserna hindrar utvecklingen av vuxenutbildningen. Kungskapslyftskommittén föreslår i sitt tredje delbetänkande *Vuxenutbildning för alla? Andra året med Kungskapslyftet* (SOU 1999:39) att estetiska ämnen, estetisk verksamhet, idrott och hälsa samt specialidrott skall kunna ingå i kommunal vuxenutbildning.

En särskild utredare har haft i uppdrag att se över det statliga stödet till kompletterande skolor (dir. 1997:42). Utredaren lämnade i februari 1998 sitt betänkande *Fristående utbildningar med statlig tillsyn inom olika områden* (SOU 1998:11). Betänkandet har remissbehandlats.

En arbetsgrupp inom Utbildningsdepartementet har utarbetat en promemoria med förslag till ändring av skollagen (1985:1100) i fråga om behörighet att utöva yrke som lärare inom det offentliga skolväsendet och som följer av

Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan

Bestämmelser om timplan för grundskolan finns i bilaga 3 till skollagen (1985:1100). Timplanen anger vilka ämnen som skall läsas i grundskolan samt det minsta antalet timmar lärarledd undervisning som varje elev är garanterad under grundskoletiden, dels totalt, dels för respektive ämne eller ämnesgrupp. Vidare bestäms i timplanen antalet timmar för språkval, elevens val samt, inom ramen för det totala antalet timmar, timtalet för skolans val.

Regeringen anser att det genom en försöksverksamhet bör prövas både *om* den nationella timplanen kan tas bort och *hur* detta i så fall kan ske. Inom ramen för den totala minsta garanterade undervisningstiden bör försöksverksamheten innebära en fullständig befrielse från den nationella timplanens indelning i tid per ämne eller ämnesgrupp. Det bör, enligt regeringen, särskilt beaktas hur skolorna tillgodoser möjligheterna för eleverna att göra egna val.

En särskild delegation med representanter för staten, Svenska Kommunförbundet, lärarorganisationerna och skolledarna kommer att ansvara för försöksverksamheten. Alla kommuner kommer att inbjudas att delta i försöket. För att få möjlighet att delta i försöksverksamheten bör kommunen uppfylla nationellt fastställda krav, vilket i huvudsak innebär ett tydliggörande av de krav som redan ställs inom ramen för mål- och resultatstyrningen av skolan. Delegationen bör enligt propositionen göra ett urval om högst ett åttiototal kommuner. Deltagande kommuner bör sedan ges möjlighet att ansluta skolor i kommunen till försöksverksamheten. Några fristående skolor bör knytas till försöksverksamheten.

Försöksverksamheten bör starta i skolorna höstterminen år 2000 och pågå i fem år, med möjlighet till ett slutligt ställningstagande till om den nationella timplanen kan avskaffas redan efter tre år. Försöksverksamheten kommer att utvärderas.

Enligt Kristdemokraterna (motion 1998/99:Ub28 yrk. 1) bör alla intresserade kommuner få möjlighet att delta i *försöksverksamheten utan nationell timplan i grundskolan*. De ifrågasätter begränsningen till ett åttiototal kommuner och anser det viktigt att försöksverksamheten baseras på ett så stort underlag som möjligt. De kommuner som bedömer skolorna kvalificerade och själva vill delta i projektet bör få medverka. Kristdemokraterna poängterar särskilt vikten av att de fristående skolorna representeras och att utvärderingen görs också utifrån deras specifika villkor. Folkpartiet anser (motion 1998/99:Ub27 yrk. 1) att den centralt utformade timplanen på sikt skall avskaffas, eftersom den lägger hinder i vägen för en målstyrd skola. Motionärerna anser att man redan i dag skall fatta ett principbeslut om avskaffande av timplanen. De anser att en treårig försöksverksamhet är tillräcklig.

Med en avskaffad timplan ökar behovet av *ett fristående kvalitetsinstitut* enligt Moderaterna (motion 1998/99:Ub25 yrk. 3). Det föreligger ett allmänt intresse av en utvecklad oberoende utvärdering av resultaten i skolorna mot bakgrund av deras ökade självständighet. Det finns ett stort behov av saklig

information om alla skolors resultat och kvalitet i en målstyrd skola. Ett fristående kvalitetsinstitut bör därför skapas.

Centerpartiet anser (motion 1998/99:Ub26 yrk. 1) att regeringen bör öka kraven på individanpassning av utbildningen i samband med att timplanen avskaffas i ett antal kommuner och skolor. Varje elev bör få en *individuell studieplan*, upplagd i samverkan mellan elev, lärare och föräldrar. Regler om detta bör införas i grundskoleförordningen.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det system med olika former av kvalitetsinstrument som nu har skapats på både nationell nivå och i kommuner och skolor bör kunna ge förutsättningar att utveckla och garantera kvalitet och likvärdighet i grundskolan. För statens del handlar det bl.a. om de nationella proven, Skolverkets nationella uppföljnings- och utvärderings-system och den nyligen inrättade kvalitetsgranskningsnämnden. På lokal nivå finns bl.a. den årliga kvalitetsredovisningen, uppföljningen av resultat och lokalt utvärderingsarbete. Enligt utskottets uppfattning skulle en undervisning utan nationell timplan kunna skapa ytterligare uppmärksamhet kring kvalitetsfrågorna och stimulera skolorna i arbetet med uppföljning, utvärdering och skolutveckling. Timplanen kan upplevas som ett hinder, t.ex. för ämnesövergripande undervisning och lokal skolutveckling.

Utskottet delar regeringens uppfattning att om arbetet i en skola sker utan timplan stämmer detta bättre överens med intentionerna bakom en mål- och resultatstyrd skola än vad som fallet vanligen är i dag. Målen i läroplan och kursplaner måste vara det viktigaste styrinstrumentet, inte den tid som används för att nå dit. Det finns dock vissa risker förknippade med att avskaffa den nationella timplanen. Utskottet anser det därför viktigt att ett eventuellt slutligt beslut om att ta bort den nationella timplanen föregås av en försöksverksamhet i vilken konsekvenserna av avskaffandet prövas. Det är viktigt att under försöksverksamheten noga analysera de problem som kan vara förknippade med ett avskaffande av den nationella timplanen, men också att de positiva effekterna belyses. Utskottet vill således understryka vikten av en noggrann utvärdering av försöksverksamheten. Utskottet har ingen annan uppfattning än regeringen beträffande en femårig försöksverksamhet, men med möjlighet till ett slutligt ställningstagande redan efter tre år.

Utskottet har inte heller någon annan uppfattning än regeringen beträffande omfattningen av försöksverksamheten och krav på kommunerna för att få delta i den. Ett urval om högst ett åttiototal kommuner är en lämpligt avvägd omfattning på försöksverksamheten. Utskottet noterar att deltagande kommuner kommer att få möjlighet att ansluta skolor i kommunen till försöksverksamheten efter eget avgörande och att några fristående skolor avses knytas till verksamheten. Enligt utskottets mening torde detta kunna innebära ett tillräckligt brett underlag för ifrågavarande försöksverksamhet.

Med hänvisning till vad utskottet anfört nu beträffande *försöksverksamhet utan nationell timplan* avstyrks motionerna 1998/99:Ub27 yrkande 1 och 1998/99:Ub28 yrkande 1.

Utskottet avstyrker även förslaget i motion 1998/99:Ub25 yrkande 3 om inrättande av ett *fristående kvalitetsinstitut*. Utskottet hänvisar till vad utskottet anfört i det föregående om olika former för granskning av kvaliteten. Utskottet vill betona vikten av en kvalitetsgranskning både på nationell nivå

och lokalt i kommuner och skolor. Utskottet har tidigare vid ett flertal tillfällen behandlat och avstyrkt motionsyrkanden med i huvudsak likartat innehåll, bl.a. i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 1999 (bet. 1998/99:UbU1 s. 22). Riksdagen har avslagit yrkandena. Utskottet hänvisar till vad utskottet då anförde. Utskottet ansåg bl.a. att en kvalitetsnämnd knuten till den ansvariga sektorsmyndigheten är att föredra framför ett fristående kvalitetsinstitut. Utskottet framhöll att nämnden bör bli ett komplement till Skolverkets reguljära uppgifter och att detta kommer att bidra till att viktiga synergieffekter uppnås för verksamheten. Kvalitetsgranskningsnämnden vid Skolverket inrättades den 1 juli 1999.

Utskottet avstyrker förslaget i motion 1998/99:Ub26 yrkande 1 om införande av *individuella studieplaner* för alla elever i grundskolan. Utskottet vill betona vikten av att skolan – i enlighet med gällande förordningar – arbetar på ett sådant sätt att varje elevs resultat och skolsituation ständigt följs. Målstyrning innebär att det skall finnas möjligheter till en flexibel lösning av pedagogiska insatser för enskilda elever och för grupper av elever. Lärare och elever har stor frihet att utifrån målen välja stoff och lägga upp undervisningen. Detta ställer stora krav på att skolan arbetar på ett sådant sätt att varje elevs resultat och skolsituation kan följas. I försöksverksamheten med avskaffad timplan i grundskolan blir frågan om individuell planering för enskilda elever ännu mer betydelsefull. Utskottet utgår från att det i en del fall kan bli aktuellt att göra individuella studieplaner. Det ankommer dock på lärare, elev och föräldrar att komma överens om den pedagogiska planeringen. Någon reglering av verksamheten med individuella studieplaner är utskottet inte berett att förorda.

Det individuella programmet

Regeringen föreslår att bestämmelserna i 5 kap. 4 b § skollagen (1985:1100) förtydligas med innebörden att ett individuellt programs huvudsakliga syfte är att förbereda eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program. Bestämmelsen om udda yrken tas bort. I bestämmelsen att det individuella programmet skall möta speciella behov föreslås en mindre ändring. Regeringen föreslår även att en elev skall kunna söka sådan utbildning på ett individuellt program som särskilt inriktas mot studier på ett nationellt eller specialutformat program. I 5 kap. 4 b § införs därför en bestämmelse om att ett programinriktat individuellt program skall utformas för en grupp elever.

Vidare föreslår regeringen att skollagen ändras så att även landsting, efter överenskommelse med en kommun, skall kunna anordna utbildning på ett individuellt program (5 kap. 13 och 13 a §§). En teknisk ändring görs i 5 kap. 26 §.

Regeringen anser att hela eller delar av en nationellt fastställd kursplan bör kunna ingå i den individuella studieplanen för en elev på ett individuellt program. De kunskaper som en elev fått på en del av en kurs bör dokumenteras i form av ett intyg.

I Moderata samlingspartiets motion 1998/99:Ub25 yrkas avslag på regeringens förslag om en tydligare reglering av *det individuella programmet*. Motionärerna anser att regeringens betoning av att det individuella programmet i första hand skall syfta till att förbereda eleven för ett nationellt program cementerar en form för gymnasieskolan som många inte klarar av (yrk. 1). Regeringens förslag att utveckla det individuella programmet med ett förtydligande av preparandsyftet och att göra studiemöjligheten valbar är enligt Moderaterna ett erkännande av att grundskolan misslyckats med sitt uppdrag. De betonar att insatser för att förbereda alla elever för studier i gymnasieskolan främst skall ske inom ramen för grundskolan och i dess regi (yrk. 4). Moderaterna framhåller vidare att synen på kärnämnen och kurser måste överensstämma med individuella hänsyn till eleverna och deras förutsättningar. Risken med att ge utrymme för en fast struktur inom det individuella programmet är att individualiseringen går förlorad, heter det i motionen (yrk. 5).

Folkpartiet anser att det individuella programmet skall avskaffas (motion 1998/99:Ub27 yrk. 2). Det individuella programmet var tänkt att utgöra ett undantag, men är i dag gymnasieskolans tredje största program. Motionärerna framhåller att ingen elev skall få börja gymnasieskolan utan att ha uppnått betyget Godkänd i svenska, engelska och matematik. Ökade krav måste ställas på grundskolan att sätta in stöd redan de första grundskoleåren. Enligt Folkpartiets uppfattning borde alla elever ges ökad möjlighet att själva sätta samman kurser till ett eget personligt program. Utöver de obligatoriska kärnämnen bör eleven få välja tämligen fritt. Det bör också startas försöksverksamhet med sommarkurser för gymnasieelever. Det är viktigt att skolan utgår från varje individs förutsättningar, heter det i motionen.

Kristdemokraterna anser i likhet med regeringen att det finns ett behov av att tydliggöra att det individuella programmets huvudsakliga syfte är att förbereda eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program (motion 1998/99:Ub28 yrk. 2). De anser dock att grundskolans ansvar måste preciseras. Utgångspunkten måste vara att elever i normalfallet skall vara behöriga och ha godkända resultat från grundskolan. För vissa grupper, t.ex. elever med dyslexi, som inte lyckas få betyg i engelska, måste särskilda behörighetsvillkor ges.

U t s k o t t e t vill inledningsvis peka på att det individuella programmet, enligt nuvarande bestämmelser i 5 kap. 4 b § skollagen, kan syfta till att stimulera eleven att senare gå över till ett nationellt eller specialutformat program eller att göra det möjligt för en elev att genom lärlingsutbildning förena en anställning som syftar till yrkesutbildning med studier i vissa ämnen i gymnasieskolan. Programmet kan också användas för utbildningar för udda yrken samt för att möta elevers speciella behov.

Utskottet har i olika sammanhang betonat vikten av att alla elever skall ges möjlighet att nå målen för grundskolan. Utskottet delar härvidlag motionärernas uppfattning. Utskottet anser emellertid, i likhet med regeringen, att det individuella programmet är ett viktigt redskap för kommunerna att kunna erbjuda ungdomar, som av olika skäl inte påbörjat eller avbrutit ett nationellt eller specialutformat program, en gymnasieutbildning. Inom det individuella programmet finns unika möjligheter att möta elevers olika behov och förut-

sättningar. Kvaliteten på och utvecklingen av det individuella programmet är enligt utskottets mening av central betydelse för att kunna ge alla ungdomar förutsättningar att skaffa sig en gymnasieutbildning.

En utveckling av det individuella programmet liksom den lokala uppföljningen av eleverna och utvärdering av verksamheten är synnerligen angelägen inte minst mot bakgrund av de nya behörighetsreglerna för antagning till gymnasieskolan. Detta får naturligtvis inte innebära att grundskolans ansvar för elevernas resultat därmed minskar.

Genom riksdagens beslut med anledning av förslag i propositionen *Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet* (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3) har en ändring gjorts i 5 kap. 4 b § så att det nu tydligt visas på möjligheten att särskilt inrikta undervisningen inom ett individuellt program mot ett nationellt eller specialutformat program. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 1999. Kommunerna bör enligt bestämmelserna erbjuda eleverna programinriktade individuella program (PRIV) i syfte att öka andelen elever som går över från ett individuellt program till ett nationellt eller specialutformat program. Utskottet anser i likhet med regeringen att en elev skall kunna söka ett programinriktat individuellt program. PRIV riktar sig främst mot elever som saknar behörighet till de nationella programmen i gymnasieskolan och som har för avsikt att söka sig till ett nationellt eller specialutformat program med yrkesämnen. Eleven skall ha möjlighet att läsa hela eller delar av gymnasiekurser, som sedan kan tillgodoräknas eleven när denne kommer in på det nationella programmet. Utskottet tillstyrker den föreslagna ändringen i 5 kap. 4 b § såvitt avser att ett programinriktat individuellt program skall utformas för en grupp elever.

Utskottet delar vidare regeringens uppfattning att bestämmelserna om det individuella programmet i 5 kap. 4 b § behöver förtydligas. Utskottet tillstyrker att det individuella programmets huvudsyfte – att förbereda eleverna för studier på ett nationellt eller specialutformat program – framhävs, att bestämmelsen om udda yrken tas bort och att bestämmelsen att det individuella programmet skall möta speciella behov ändras.

Med hänvisning till vad utskottet anfört bör riksdagen beträffande *det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.* anta regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § och avslå motionerna 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5, 1998/99:Ub27 yrkande 2 och 1998/99:Ub28 yrkande 2.

Utskottet har inget att erinra mot att *landsting får* möjlighet att efter överenskommelse med en kommun *anordna utbildning på individuella program*. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 13 och 13 a §§.

Utskottet har inte heller något att erinra mot den tekniska *ändring som föreslås i 5 kap. 26 §*. I nuvarande lydelse görs en felaktig hänvisning till en paragraf som numera ändrats.

I gymnasial vuxenutbildning kan enligt nuvarande bestämmelser ingå alla ämnen som finns i gymnasieskolan med undantag för vad som där hör till estetisk verksamhet, estetiska ämnen, idrott och hälsa samt schack (SFS 1992:403). Regeringen föreslår nu att *estetisk verksamhet, estetiska ämnen samt idrott och hälsa skall kunna erbjudas i kommunal gymnasial vuxenutbildning*.

Estetisk verksamhet och kursen Idrott och hälsa A utgör kärnämnen i gymnasieskolan. När dessa kurser erbjuds även inom komvux bör de dock enligt regeringens bedömning inte utgöra kärnämnen. Regeringen anser vidare att betyg i kurserna Estetisk verksamhet och Idrott och hälsa A inte skall kunna tas med i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning. Kursen Idrott och hälsa B samt kurser i estetiska ämnen skall däremot kunna ingå i slutbetyg.

Kristdemokraterna begär i motion 1998/99:Ub28 ett tillkännagivande av riksdagen att vuxenstudier på samma sätt som ungdomsstudier skall kunna räknas in i *Idrott och hälsa kurs A samt Estetisk verksamhet i slutbetyget* (yrk. 3). Ämnen av praktisk karaktär kunde vara ett sätt att få fler att ge sig in i och orka igenom utbildningen, heter det i motionen. Vidare pekar motionärerna på idrottsämnets betydelse för folkhälsan samt de kreativa ämnenas betydelse för inlärningen. De menar att den reella valfriheten för vuxenstudier begränsas med regeringens förslag. Motsvarande yrkande framförs i motion 1998/99:Ub16 (kd) yrkande 11.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om att estetisk verksamhet, estetiska ämnen samt idrott och hälsa skall kunna erbjudas i kommunal gymnasial vuxenutbildning samt att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Motiven för att öppna möjlighet att erbjuda estetisk verksamhet och estetiska ämnen är flera. Undervisning inom det estetiska ämnesområdet kan bidra till att utveckla förmågor som alltmer efterfrågas av arbetslivet, såsom kreativitet, flexibilitet, samarbetsförmåga, kommunikativ förmåga, problemlösning och kritiskt tänkande. Kurser inom detta område behövs ibland som förberedelse inför kommande yrkesutövning eller högre utbildning inom konstnärliga områden. Liksom regeringen anser utskottet att det även finns pedagogiska skäl att införa estetisk verksamhet och estetiska ämnen i komvux. Bl.a. för personer med kort tidigare utbildning kan steget in i det traditionella utbildningsväsendet uppfattas som svårt. Inslag inom det estetiska ämnesområdet i gymnasial vuxenutbildning skulle kunna bidra till att stärka sådana personer och underlätta för dem att ta del av vuxenutbildning.

Idrott och hälsa har enligt regeringens uppfattning, som utskottet delar, stor betydelse för folkhälsan. Det är därför en viktig uppgift också för komvux att erbjuda vuxna möjlighet att få ökade kunskaper om hur man på ett bra sätt sköter sin hälsa och tillfälle för dem som så önskar att utöva viss fysisk aktivitet. Betyg i idrott och hälsa är också särskilt behörighetsvillkor för tillträde till idrottslära- och sjukgymnastutbildning

Om estetisk verksamhet och Idrott och hälsa A skulle göras till kärnämnen inom gymnasial vuxenutbildning, liksom de är det i gymnasieskolan, skulle dessa kurser bli obligatoriska för att få slutbetyg från vuxenutbildningen. Därmed skulle efterfrågan från eleverna i komvux på utbildning i dessa ämnen troligen öka kraftigt, liksom kostnaderna för kommunerna. Utskottet delar regeringens uppfattning att det inte bör ske.

Ytterligare en fråga är om betyg i estetisk verksamhet och Idrott och hälsa A skall kunna ingå i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning. De nuvarande bestämmelserna i förordningen (1992:403) om kommunal vuxenutbildning stipulerar att det för slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning krävs godkänt betyg i kurser omfattande ett lägre minimiantal gymnasiepoäng än vad som krävs för slutbetyg från ungdomsgymnasiet. Anledningen till detta är att – som framgått i det föregående – vissa ämnen samt specialarbete inte förekommer i komvux. Efter förslag i proposition 1997/98:169 *Gymnasieskola i utveckling – kvalitet och likvärdighet* beslutade riksdagen vid förra riksmötet om en ny definition av gymnasiepoäng och om en poängplan för de nationella programmen i gymnasieskolan enligt vilken samtliga nationella program har samma poängomfattning, vilket inte varit fallet hittills (bet. 1998/99:UbU3, rskr. 160). Regeringen aviserade i den nämnda propositionen (s. 35) att även bestämmelserna om omfattningen av slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning kommer att ändras.

Reglerna om slutbetyg från gymnasieskolan och från gymnasial vuxenutbildning har samband med reglerna i högskoleförordningen (1993:100) om behörighet för tillträde till grundläggande högskoleutbildning. De regler som i dag gäller innebär att elever med slutbetyg från gymnasieskolan kan sakna godkänt betyg i en eller flera av de kurser som ingår i slutbetyget oavsett om det gäller kärnämnen eller andra ämnen, dock i kurser omfattande sammanlagt högst 215 gymnasiepoäng om slutbetyget avser naturvetenskaps- eller samhällsvetenskapsprogrammet eller estetiska programmet och högst 237 gymnasiepoäng om det avser något av de övriga nationella programmen. Om reglerna i högskoleförordningen om grundläggande behörighet inte ändras i samband med förändringarna i gymnasieskolan, skulle de sistnämnda ändringarna medföra att elever med slutbetyg från gymnasieskolan kan sakna godkänt betyg i kurser omfattande sammanlagt 250 gymnasiepoäng och ändå nå grundläggande behörighet. Därmed skulle det bli utrymme för att i slutbetyg från gymnasieskolan sakna godkänt betyg i både kärnämnet svenska (alternativt svenska som andraspråk) och något annat ämne, vilket hittills inte varit fallet för elever som gått naturvetenskaps- eller samhällsvetenskapsprogrammet eller estetiska programmet. Utskottet utgår från att regeringen kommer att överväga om bestämmelserna i högskoleförordningen behöver ändras.

Huruvida betyg i Estetisk verksamhet och/eller Idrott och hälsa A får ingå i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning har enligt vad utskottet kan finna inte någon direkt betydelse för möjligheten att vinna grundläggande behörighet till högskoleutbildning utan godkänt betyg i något av de ämnen som i dag är kärnämnen i gymnasial vuxenutbildning. Utskottet vill dock inte förorda att betyg i någon av de två nämnda kurserna skall kunna ersätta betyg i något annat ämne såsom del i grunden för behörighet, vilket skulle bli fallet om de

fick ingå i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning samtidigt som minimiantalet gymnasiepoäng för sådant slutbetyg även i fortsättningen sätts lägre än minimiantalet för slutbetyg från gymnasieskolan. Därför ansluter sig utskottet till regeringens bedömning att betyg i Estetisk verksamhet och Idrott och hälsa A inte bör kunna ingå i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning.

Utskottet vill understryka att vuxna som läser Estetisk verksamhet eller Idrott och hälsa A inom komvux skall kunna få betyg på dessa kurser. Sådant betyg redovisas i ett s.k. samlat betygsdokument och kan återopas för att uppfylla särskilda behörighetsvillkor.

Kompletterande utbildningar med statligt stöd

Termen *kompletterande skola* har hittills använts om sådana fristående skolor vars utbildning inte uppfyller kraven (enligt 9 kap. skollagen) för att berättiga till bidrag från elevernas hemkommuner men utgör ett från nationell synpunkt värdefullt komplement till gymnasieskolan. Sådana skolor kan genom beslut av regeringen ställas under statlig tillsyn. Om en utbildning är särskilt värdefull från nationell synpunkt kan dessutom statsbidrag lämnas.

Med tillsynen har som regel följt rätt till studiestöd för eleverna på utbildningen. Med anledning av att mervärdesskatt inom utbildningsområdet infördes år 1997 har dock ett antal skolor ställts under statlig tillsyn utan att eleverna därvid fått rätt till studiestöd.

Ett villkor för att få statlig tillsyn är i dag att utbildningen skall omfatta minst en termins (16 veckors) effektiv undervisning. För statsbidrag krävs det att utbildningen omfattar minst ett läsår (30 veckors) effektiv undervisning.

Regeringen föreslår i propositionen att termen *kompletterande skola* ersätts med *kompletterande utbildning*. Det är nämligen inte ovanligt att det vid en och samma fristående skola finns både utbildningar som är ställda under statlig tillsyn och sådana som inte är det. Regeringen pekar på att yrkesutbildningar numera tenderar att bli eftergymnasiala. Även fristående utbildningar som har gymnasieskola eller viss yrkeserfarenhet som antagningskrav bör enligt regeringens mening kunna ställas under statlig tillsyn och tilldelas statsbidrag. Med termen *kompletterande utbildningar* bör därför avses inte bara fristående utbildningar på gymnasial nivå utan även utbildningar som har lägst genomgången gymnasieskola som antagningskrav samt kvalificerade vidareutbildningar för redan yrkesverksamma. Även utbildningar som riktar sig till utvecklingsstörda elever skall kunna ställas under statlig tillsyn.

Vidare föreslår regeringen att en kompletterande utbildning skall, efter ansökan från skolan,

- kunna ställas under statlig tillsyn,
- kunna ställas under statlig tillsyn och berättiga eleverna till studiestöd om utbildningen kan anses vara värdefull från nationell synpunkt, eller
- kunna ställas under statlig tillsyn och berättiga eleverna till studiestöd samt tilldelas statsbidrag, om utbildningen är särskilt värdefull från nationell synpunkt.

Beslut om statlig tillsyn och om statsbidrag skall enligt förslaget fattas av Statens skolverk, något som enligt regeringen förutsätter att tydliga kvalitetskrav anges i förordning. För att statlig tillsyn skall beviljas bör det ställas speciella krav på huvudmannaskap, organisation och lärarkompetens och vad avser utbildningen i fråga om omfattning, inriktning och kvalitet, anser regeringen. I propositionen redovisas också ett antal kriterier för att en utbildning skall kunna anses värdefull respektive särskilt värdefull från nationell synpunkt.

Om huvudmannen för utbildningen inte fullgör sina skyldigheter, skall Skolverket kunna återkalla beslutet om tillsyn och statsbidrag.

Tidpunkter för ansökan och beslut om statsbidrag bör enligt propositionen beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Ansökningar om enbart statlig tillsyn skall enligt regeringens förslag kunna lämnas kontinuerligt under året.

U t s k o t t e t har inget att erinra mot regeringens förslag.

Det meddelas i propositionen att regeringen avser att lämna förslag till beslutsordning för studiestödet i den aviserade studiestödspropositionen.

I motion 1998/99:Ub25 (m) begärs ett tillkännagivande av riksdagen om att regeringen årligen, förslagsvis i budgetsammanhang, bör redovisa resultatet av Skolverkets beslut avseende kompletterande utbildningar (yrk. 6).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Sedan några år tillbaka lämnar regeringen regelmässigt i budgetpropositionerna en resultatredovisning för de olika verksamhetsområdena inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning. Det är naturligt att denna redovisning främst tar sikte på hur resultaten förhåller sig till uppsatta mål samt de förändringar som inträffat i förhållande till tidigare år eller som följd av statsmakternas beslut om reformer. Utskottet anser inte att det finns anledning för riksdagen att särskilt begära redovisning av besluten om kompletterande utbildningar.

Behörighet för lärare, förskollärare och fritidspedagoger

Mot bakgrund av att Sverige numera är ett land med elever från många olika kulturer, samt att Sverige genom medlemskap i Europeiska unionen har åtagit sig att anpassa sina regler till EG-rättens bestämmelser om fri rörlighet för arbetstagare, lägger regeringen i propositionen fram ett antal förslag till ändringar i 2 kap. skollagen (1985:1100). Ändringarna rör förutsättningarna för anställning som lärare, förskollärare eller fritidspedagog för personer som inte har svensk lärarutbildning. Utskottet använder i det följande termen lärare om alla dessa grupper.

I nuvarande 4 § i 2 kap. skollagen anges vilka krav en sökande skall uppfylla för att få anställas utan tidsbegränsning som lärare i det offentliga skolväsendet. Om en sökande har en pedagogisk utbildning från ett land inom EU eller EES, som är jämställd med svensk lärarutbildning, kan hon eller han anställas utan tidsbegränsning. En ytterligare förutsättning är att den sökande behärskar svenska språket och har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller beträffande det offentliga skolväsendet, särskilt de före-

skrifter som anger målen för utbildningen. Det är varje kommun eller lands-
ting som ansvarar för bedömningen av de sökandes kompetens i samband
med att man anställer en lärare med utbildning från ett EU- eller EES-land.

Regeringen föreslår nu att skollagen förtydligas i fråga om behörighet för
lärare med utländsk utbildning. Behörig myndighet i Sverige skall utfärda
behörighetsförklaring (behörighetsbevis) för dessa lärare. Högskoleverket
utses till att vara den behöriga myndigheten. Hittillsvarande lagbestämmelser
har inte lämnat utrymme för att beakta annat än utbildningen. Enligt rege-
ringens förslag skall även tidigare yrkesverksamhet som lärare beaktas vid
prövningen av ansökan om behörighetsbevis. Kraven på kunskaper i svenska
omformuleras. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer
får meddela närmare föreskrifter om villkoren för behörighetsbevis.

Utskottet tar först upp frågan om *kraven på kunskaper i svenska*.

Enligt nuvarande bestämmelser gäller som ett generellt krav – oavsett om
man har svensk eller utländsk utbildning – för att få anställas som lärare utan
tidsbegränsning att den sökande skall ”behärska svenska språket, om det inte
finns synnerliga skäl att medge annat” (2 kap. 4 § skollagen). Regeringen
föreslår att kravet ändras till att avse att den sökande skall ”ha de kunskaper
i svenska som behövs”, och att detta krav endast skall gälla sökande som
saknar svensk lärarutbildning och har ett annat modersmål än svenska,
danska, färöiska, isländska eller norska. Bestämmelsen föreslås utgöra 4 b § i
2 kap. skollagen. Vidare föreslår regeringen att närmare föreskrifter om
villkoren för behörighetsbevis – och därmed bl.a. för kravet på kunskaper i
svenska – skall meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen
bestämmer (4 c §). Sådana närmare föreskrifter behövs enligt regeringen för
att alla sökande skall behandlas lika vad gäller kravet på kunskaper i
svenska.

Regeringen betonar att Sverige inte kan ha en bestämmelse i skollagen
som i praktiken får en diskriminerande effekt, och att Sverige dessutom
strävar efter att få in fler lärare med invandrarbakgrund i skolan. Samtidigt
får avkall inte göras på nödvändiga kunskaper i svenska språket som behövs
för att göra ett fullgott arbete som lärare, heter det i propositionen.

Moderata samlingspartiet yrkar i motion 1998/99:Ub25 yrkande 2 att riks-
dagen skall avslå regeringens förslag till lagändring när det gäller kraven på
lärares kunskaper i svenska språket (yrk. 2). Regeringens förslag innebär
enligt motionärerna en uppluckring av språkravet som kan komma att leda
till en kraftig försämring av skolans arbete med svenska språket när skolhu-
vudmännen ges möjlighet att bedöma vad som behövs. Motionärerna föror-
dar att skollagen ställer krav på dokumenterade kunskaper i svenska (yrk. 7).

U t s k o t t e t tillstyrker regeringens förslag till formulering av 2 kap.
4 b § skollagen (1995:1100) och avstyrker motionsyrkandena.

Enligt utskottets uppfattning ger skollagen i sin nuvarande lydelse inte till-
räckligt klart besked om vilka kunskaper i svenska som behövs. Uttrycket
”behärska” kan tolkas på olika sätt, och det sker också när skolhuvudmän
runt om i landet skall tillämpa bestämmelsen. Utskottet har erfaren att den
nuvarande lydelsen kan tolkas som att en lärare med utländsk bakgrund skall
behärska svenska språket på samma nivå som en lärare med svenska som

modersmål. Det är, enligt både regeringens och utskottets uppfattning, inte rimligt och det motverkar en önskvärd ökning av andelen lärare med invandrarbakgrund i skolan. Vidare är det inte förenligt med gällande EG-regler om fri rörlighet för arbetstagare inom EU. Utskottet delar också den uppfattning som förts fram av Skolkommittén i dess slutbetänkande (*Skolfrågor – Om skola i en ny tid*, SOU 1997:121) att behovet av kunskaper i svenska är olika för olika lärare och hänger samman bl.a. med vilket ämne det gäller och hur gamla eleverna är. Det är därför enligt utskottets mening värdefullt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får närmare precisera vilka kunskaper i svenska som lärare med icke-nordiskt modersmål behöver för olika typer av lärarverksamhet. Därmed vinnns också att lika fall behandlas lika, vilket nuvarande regler inte tillgodoser. Utskottet utgår från att preciseringen görs med utgångspunkt i elevernas utvecklingsnivå och målen för den undervisning som läraren skall bedriva.

Med anledning av vad motionärerna anför i yrkande 7 vill utskottet klargöra att den lagändring som utskottet tillstyrker flyttar ansvaret för att bedöma en utländsk lärares kunskaper i svenska från skolhuvudmannen till Högskoleverket. Utskottet utgår från att den sökande kommer att få lov att dokumentera sina kunskaper i svenska.

Kraven på lärares ämneskompetens samt insikter i de föreskrifter som gäller det offentliga skolväsendet tas upp av Kristdemokraterna i motion 1998/99: Ub28 (yrk. 4). Det är naturligtvis viktigt, skriver motionärerna, att en försäkran görs om att den som tillåts att undervisa besitter den ämneskompetens och de pedagogiska kunskaper som det svenska systemet kräver. Dessutom måste målen för verksamheten och värdegrunden som den bygger på vara väl kända för läraren. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta.

U t s k o t t e t anser att riksdagen bör avslå yrkandet.

Såväl regeringen som motionärerna anser att en fullständig överensstämmelse mellan innehållet i en utländsk lärarutbildning och den svenska lärarutbildning som den skall jämföras med inte skall krävas. Utskottet är av samma uppfattning. Det är enligt utskottets mening självklart att Högskoleverkets prövning kommer att avse både ämneskunskaper och pedagogiska kunskaper.

När det gäller insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet innebär regeringens förslag en betydande förändring. Hittills har nämligen sådana insikter varit en förutsättning endast för att få bli anställd som lärare utan tidsbegränsning. Regeringens förslag innebär att kommuner och landsting åläggs att se till att alla lärare som undervisar – alltså även de som är anställda endast för viss tid och de som är anställda sedan många år – har de nödvändiga insikterna i styrdokumentet för det offentliga skolväsendet. Det är enligt utskottets uppfattning värdefullt att kommunernas och landstingens föreslagna skyldighet att tillse detta kommer att gälla för både visstidsanställda och tillsvidareanställda. Denna skyldighet kommer till uttryck i den föreslagna 7 a § i 2 kap. skollagen. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

En bestämmelse om att lärare som anställs tills vidare skall ha nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för det offentliga skolväsendet infördes i

skollagen våren 1993, innan de nuvarande läroplanerna hade utfärdats (prop. 1992/93:100 bil. 9, bet. UbU11, rskr. 274). De läroplaner som gällde vid den tiden hade inte något särskilt kapitel om skolans värdegrund. Skolans värdegrund och uppdrag redovisas som första avsnitt både i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) och i läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94). Värdegrunden tillhör självfallet det som varje lärare måste ha insikter i.

Regeringens förslag i *övrigt till ändringar i skollagens bestämmelser om villkor för att få anställas som lärare, förskollärare eller fritidspedagog i det offentliga skolväsendet* gäller 2 kap. 4, 4 a, 4 c och 4 d §§.

Genom de föreslagna ändringarna i 4 och 4 a §§ får Högskoleverket uppgiften att utfärda behörighetsbevis för alla sökande som åberopar utländsk lärarutbildning (samt eventuell yrkesverksamhet som lärare), oavsett om utbildningen genomgått i ett nordiskt land, ett EU-land eller ett EES-land. I den föreslagna 4 c § ges regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, rätt att meddela närmare föreskrifter om villkoren för behörighetsbevis. En möjlighet att överklaga beslut av Högskoleverket i ärenden om utfärdande av behörighetsbevis införs genom 4 d §. En sådan möjlighet krävs enligt EG-rätten.

U t s k o t t e t har inget att invända mot regeringens förslag utan tillstyrker att riksdagen antar dem.

Entreprenadförhållanden inom skolan

I lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan används uttrycken ämnesblock, estetiska ämnen, ekonomiska ämnen, tekniska ämnen och yrkesämnen i en hänvisning till bilaga 2 i skollagen (1985:1100). Riksdagen beslutade i mars 1999 om ändringar i skollagen som innebär att bilaga 2 numera är en poängplan i stället för en timplan för gymnasieskolan samt att inget av de nämnda uttrycken numera förekommer i bilagan (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3, rskr. 1998/99:160).

Regeringen föreslår i den nu aktuella propositionen en omformulering av andra meningen i 1 § lagen om entreprenadförhållanden inom skolan, så att den anpassas till skollagens nuvarande lydelse. Enligt regeringens bedömning finns det skäl att behålla nuvarande reglering när det gäller i vilka ämnen undervisning får läggas ut på entreprenad. Den föreslagna nya lydelsen innebär varken någon utvidgning eller någon begränsning i fråga om de ämnen som kan komma i fråga för utbildning på entreprenad. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2000.

Moderata samlingspartiet förordar i motion 1998/99:Ub25 ett generöst synsätt på alternativa professionella utbildningsanordnare. Man bör enligt motionärerna generellt öppna för entreprenadlösningar utan begränsningar (yrk. 8).

Slopande av nuvarande begränsning föreslås även av Centerpartiet i motion 1998/99:Ub26. Motionärerna föreslår att andra meningen i 1 § lagen om entreprenadförhållanden inom skolan skall strykas (yrk. 2). Under förutsätt-

ning att riksdagen bifaller detta yrkande föreslår motionärerna att 2 § i samma lag skall upphöra att gälla (yrk. 3).

Om det finns tydliga krav på lärarkompetens och undervisningens kvalitet, finns det enligt Folkpartiet ingen anledning att begränsa entreprenadmöjligheten till yrkesämnena (mot. 1998/99:Ub27 yrk. 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändring och avslår motionsyrkandena.

Enligt utskottets mening finns det ingen anledning att utvidga utrymmet för att lägga ut utbildning i gymnasieskolan på entreprenad till andra ämnen än sådana karaktärsämnena som har en yrkesinriktad eller estetisk profil. De motiv för att öppna en möjlighet till entreprenad, liksom de motiv för begränsningen i fråga om ämnena, som den dåvarande regeringen anförde när lagen om entreprenadförhållanden inom skolan infördes, är enligt utskottets mening fortfarande giltiga (prop. 1992/93:230, bet. UbU17, rskr. 406). Regeringen har i juni detta år givit Skolverkets kvalitetsgranskningsnämnd i uppdrag att granska utbildningen på entreprenad i det offentliga skolväsendet. Nämnden skall granska hur utbildningens kvalitet och likvärdighet säkerställs vid utbildning på entreprenad och bedöma vilka fördelar och impulser sådan utbildning har gett det kommunala skolväsendet. Utskottet utgår från att regeringen återkommer till riksdagen i frågan om regleringen av entreprenadförhållanden inom skolan, om resultatet av granskningen motiverar det.

Enligt 2 § lagen om entreprenadförhållanden inom skolan får regeringen på ansökan av en kommun eller ett landsting, om det finns särskilda skäl, medge entreprenad för undervisning inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom i andra fall än som anges i 1 §. Denna möjlighet är alltså inte begränsad till gymnasieskolan. Bestämmelsen innebär också att andra ämnen än de som anges i 1 § kan komma i fråga, vilket ligger i linje med vad motionärerna önskar. Om riksdagen skulle följa yrkande 3 i motion 1998/99:Ub26 skulle dessa möjligheter försvinna, något som utskottet inte vill förorda.

Ändring av bidragsår för fristående gymnasieskolor

Fristående gymnasieskolor har numera på vissa villkor rätt till ersättning från elevernas hemkommuner. Villkoren anges i 9 kap. 8 och 8 a §§. Hittills har bidragsåret för fristående gymnasieskolor börjat den 1 juli och alltså sammanfallit med det tidigare statliga budgetåret. Bl.a. av det skälet att både det statliga och det kommunala budgetåret numera börjar den 1 januari anser regeringen att bidragsåret för fristående gymnasieskolor bör ändras så att det utgörs av kalenderåret. Detta föranleder en ändring av första stycket i 9 kap. 9 § skollagen.

Regeringen föreslår vidare en ändring av bestämmelsen i andra stycket av samma paragraf, om när ansökan om att bli förklarad berättigad till bidrag skall vara inlämnad. Enligt förslaget skall ansökan – liksom för fristående grundskolor – vara inlämnad senast den 1 april kalenderåret före det år utbildningen startar.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i 9 kap. 9 § skollagen. Genom ändringen av bidragsåret kan regeringens

beslut om schablonbelopp – som hemkommunerna skall betala om de inte kommit överens om annat med den fristående gymnasieskolan – fattas på grundval av aktuella uppgifter än hittills om det faktiska kostnadsläget.

1999/2000:UbU5

Övrigt

Regeringen föreslår att ändringarna i skollagen skall träda i kraft den 2 januari 2000. Bestämmelserna i 5 kap. 4 b § skall tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 1 juli 2000.

U t s k o t t e t har inget att invända mot regeringens förslag och föreslår att riksdagen antar förslaget till *lag om ändring i skollagen i övrigt* i den mån det inte har behandlats i det föregående.

Den nya lydelsen av 5 kap. 4 b § ersätter därmed den ändring som beslutats av riksdagen i mars 1999 och som träder i kraft den 1 januari 2000 (prop. 1997/98:169, bet. 1998/99:UbU3, rskr. 1998/99:160).

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan*

att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Ub27 yrkande 1 och 1998/99:Ub28 yrkande 1,

res. 1(kd) – delvis

res. 2 (fp) – delvis

2. beträffande *fristående kvalitetsinstitut*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Ub25 yrkande 3,

res. 3 (m) – delvis

3. beträffande *individuella studieplaner*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Ub26 yrkande 1,

res. 4 (c)

4. beträffande *det individuella programmens huvudsakliga syfte m.m.*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § och avslår motionerna 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5, 1998/99:Ub27 yrkande 2 och 1998/99:Ub28 yrkande 2,

res. 3 (m) – delvis

res. 1 (kd) – delvis

res. 2 (fp) – delvis

5. beträffande *rätt för landsting att anordna individuella program*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 13 och 13 a §§,

6. beträffande *ändring i 5 kap. 26 § skollagen*

att riksdagen antar regeringens förslag,

7. beträffande *möjlighet för kommun att erbjuda estetisk verksamhet, estetiska ämnen samt idrott och hälsa inom gymnasial vuxenutbildning*

att riksdagen godkänner regeringens förslag,

8. beträffande *möjlighet att räkna in Idrott och hälsa A samt Estetisk verksamhet i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning*
att riksdagen avslår motionerna 1998/99:Ub16 yrkande 11 och 1998/99:Ub28 yrkande 3,

res. 1 (kd) – delvis

9. beträffande *villkoren för statligt stöd till kompletterande utbildningar*

att riksdagen godkänner regeringens förslag,

10. beträffande *redovisning till riksdagen av Skolverkets arbete med kompletterande utbildningar*

att riksdagen avslår motion 1998/99:Ub25 yrkande 6,

res. 3 (m) – delvis

11. beträffande *kravet på lärares kunskaper i svenska språket*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100) såvitt avser 2 kap. 4 b § och avslår motion 1998/99:Ub25 yrkandena 2 och 7,

res. 5 (m, kd, fp)

12. beträffande *kravet på lärares ämneskompetens, pedagogiska kompetens och insikter i de föreskrifter som gäller det offentliga skolväsendet*

att riksdagen med avslag på motion 1998/99:Ub28 yrkande 4 godkänner vad utskottet anfört,

res. 1 (kd) – delvis

13. beträffande *skollagens bestämmelser i övrigt om villkor för att få anställas som lärare, förskollärare eller fritidspedagog i det offentliga skolväsendet*

att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 2 kap. 4, 4 a, 4 c, 4 d och 7 a §§,

14. beträffande *entreprenadförhållanden inom skolan*
att riksdagen med avslag på motionerna 1998/99:Ub25 yrkande 8, 1998/99:Ub26 yrkandena 2 och 3 samt 1998/99:Ub27 yrkande 3 antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan,

res. 6 (m, kd, c, fp)

15. beträffande *ändring av bidragsår för fristående gymnasieskolor*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 9 kap. 9 §,

16. beträffande *förslaget till lag om ändring i skollagen i övrigt*
att riksdagen antar regeringens förslag i den mån det inte har behandlats under föregående moment.

Stockholm den 12 oktober 1999

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

I beslutet har deltagit: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Majléne Westerlund Panke (s), Tomas Högström (m), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Nalin Pekgul (s), Nils-Erik Söderqvist (s) och Kalle Larsson (v).

Reservationer

1. Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan, m.m. (mom. 1, 4, 8 och 12) – kd

Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd) anför:

Försöksverksamheten utan nationell timplan i grundskolan bör enligt vår uppfattning inte begränsas till ett åttiototal kommuner. Det är viktigt att försöksverksamheten baseras på ett så stort underlag som möjligt. De kommuner som bedömer skolor kvalificerade och själva vill delta i projektet bör få medverka. Vi vill också särskilt poängtera vikten av att fristående skolor representeras i försöksverksamheten och att utvärderingen görs även utifrån deras speciella villkor. Riksdagen bör bifalla vår motion 1998/99:Ub28 yrkande 1 och som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

När det gäller *det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.* bedömer vi, precis som regeringen, att det finns ett behov att tydliggöra att programmets huvudsakliga syfte är att förbereda eleverna för studier på ett nationellt eller specialutformat program. Vi har inte heller något att erinra mot övriga förändringar i 5 kap. 4 b §. Vi anser dock att regeringens formuleringar om att gymnasieskolan måste kunna möta de elever som av olika skäl inte uppnått behörighet för ett nationellt eller specialutformat program ger felaktiga signaler. Utgångspunkten måste vara att elever i normalfallet skall vara behöriga och ha godkända resultat från grundskolan. Grundskolans ansvar måste preciseras. För vissa grupper, t.ex. elever med dyslexi som inte lyckas få betyg i engelska, måste särskilda behörighetsvillkor anges.

Kristdemokraterna stöder förslaget att estetisk verksamhet, estetiska ämnen och idrott och hälsa skall kunna erbjudas inom komvux. Däremot anser vi till skillnad från utskottsmajoriteten att det skall finnas *möjlighet att räkna in Idrott och hälsa A samt Estetisk verksamhet i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning*. Annars begränsas den reella valfriheten för vuxenstudierande. Vi anser att de bör ha likvärdiga möjligheter som eleverna i gymnasieskolan att välja andra än teoretiska ämnen. Vad vi nu har anfört bör riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:Ub16 yrkande 11 och 1998/99:Ub28 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser det viktigt att det ställs *krav på lärares ämneskompetens, pedagogiska kompetens och insikter i de föreskrifter som gäller det offentliga skolväsendet*. Förutom målen för verksamheten – som nämns i regeringens lagförslag – måste värdegrunden som den bygger på vara väl känd för läraren. Detta anser vi att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub28 yrkande 4 bör ge regeringen som sin mening till känna.

1. *beträffande försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub28 yrkande 1 och med avslag på motion 1998/99:Ub27 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. *beträffande det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.*

att riksdagen dels antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § och avslår motionerna 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5 samt 1998/99:Ub27 yrkande 2, dels med bifall till motion 1998/99:Ub28 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

8. *beträffande möjlighet att räkna in Idrott och hälsa A samt Estetisk verksamhet i slutbetyg från gymnasial vuxenutbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1998/99:Ub16 yrkande 11 och 1998/99:Ub28 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

12. *beträffande kravet på lärares ämneskompetens, pedagogiska kompetens och insikter i de föreskrifter som gäller det offentliga skolväsendet*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub28 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

2. Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan, m.m. (mom. 1 och 4) – fp

Ulf Nilsson (fp) anför:

När det gäller *försöksverksamhet utan nationell timplan* vill jag framhålla att den centralt utformade timplanen på sikt skall avskaffas, eftersom den lägger hinder i vägen för en målstyrd skola. Det bör redan i dag fattas ett principbeslut om avskaffande av timplanen. En treårig försöksverksamhet är enligt min uppfattning tillräcklig. Riksdagen bör bifalla vår motion 1998/99:Ub27 yrkande 1 och som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anfört.

Enligt Folkpartiets uppfattning skall det individuella programmet avskaffas. Det individuella programmet var tänkt att utgöra ett undantag, men är i dag gymnasieskolans tredje största program. Ingen elev skall få börja gymnasieskolan utan att ha uppnått betyget Godkänd i svenska, engelska och matematik. Folkpartiet anser att de elever som lämnar grundskolan utan godkänt betyg i dessa ämnen skall "läsa upp" betyget innan de får tillträde till gymnasieskolan. Ökade krav måste ställas på grundskolan att sätta in stöd redan de första grundskoleåren. Vi anser också att alla elever borde få ökade möjligheter att sätta samman kurser till ett eget personligt program. Utöver de obligatoriska kärnämnen borde eleven få välja kurser tämligen fritt. Det bör också startas försöksverksamhet med sommarkurser för gymnasieelever. Jag anser *beträffande det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub27 yrkande 2 och med anledning av motion 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5 samt med avslag på motion 1998/99:Ub28 yrkande 2 dels bör avslå regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b §, dels som sin mening ge regeringen till känna vad jag nu har anfört.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under momenten 1 och 4 bort hemställa

1. beträffande *försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub27 yrkande 1 och med avslag på motion 1998/99:Ub28 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. beträffande *det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.*

att riksdagen dels avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § och motion 1998/99:Ub28 yrkande 2, dels med bifall till motion 1998/99:Ub27 yrkande 2 och med anledning av motion 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

3. Fristående kvalitetsinstitut, m.m. (mom. 2, 4 och 10) – m

Beatrice Ask (m), Lars Hjertén (m), Tomas Högröm (m) och Per Bill (m) anför:

Enligt vår uppfattning ökar behovet av ett *fristående kvalitetsinstitut* med en avskaffad timplan. Med den ökade självständigheten för skolorna föreligger det ett allmänt intresse av en utvecklad oberoende utvärdering av resultaten. I en målstyrd skola finns det ett stort behov av saklig information om alla skolors resultat och kvalitet. Vi anser därför att ett fristående kvalitetsinstitut bör skapas. Detta bör riksdagen med bifall till vår motion 1998/99:Ub25 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna.

Vi anser att regeringens förslag om *det individuella programmets huvudsakliga syfte m.m.* bör avslås. Regeringens betoning av att det individuella programmet i första hand skall syfta till att förbereda eleven för ett nationellt program cementerar en form för gymnasieskolan som många elever inte klarar av. Regeringens förslag att utveckla det individuella programmet med ett förtydligande av preparandsyftet och att göra studiemöjligheten valbar är ett erkännande av att grundskolan misslyckats med sitt uppdrag. Enligt vår uppfattning skall insatser för att förbereda alla elever för studier i gymnasieskolan främst ske inom ramen för grundskolan och i dess regi. Vi vill också framhålla att synen på kärnämnen och kurser måste överensstämma med individuella hänsyn till eleverna och deras förutsättningar. Risken med att ge utrymme för en fast struktur inom det individuella programmet är att individualiseringen går förlorad. Riksdagen bör, med bifall till vår motion 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5, dels avslå regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b §, dels som sin mening ge regeringen till känna vad vi nu har anfört.

Vi anser att staten borde söka bereda vidgat utrymme för kompletterande utbildningar. Sådana skapar en positiv dynamik i utbudet och bidrar till kreativa utbildningslösningar, till fromma för den enskilde studeranden och för landets välbefinnande. Riksdagen bör därför med bifall till motion 1998/99:Ub25 yrkande 6 som sin mening ge regeringen till känna att regeringen årligen – förslagsvis i budgetsammanhang – bör *redovisa till riksdagen resultatet av Skolverkets arbete med kompletterande utbildningar*.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under momenten 2, 4 och 10 bort hemställa

2. beträffande *fristående kvalitetsinstitut*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub25 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. beträffande *det individuella programmens huvudsakliga syfte m.m.*

att riksdagen dels avslår regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 5 kap. 4 b § och motion 1998/99:Ub28 yrkande 2, dels med bifall till motion 1998/99:Ub25 yrkandena 1, 4 och 5 och med anledning av motion 1998/99:Ub27 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

10. beträffande *redovisning till riksdagen av Skolverkets arbete med kompletterande utbildningar*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub25 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

4. Individuella studieplaner (mom. 3) – c

Sofia Jonsson (c) anför:

Jag anser att regeringen, i samband med att timplanen nu avskaffas i ett antal kommuner och skolor, bör öka kraven på individanpassning av utbildningen i grundskolan. Varje elev bör få en *individuell studieplan* upplagd i samverkan mellan elev, lärare och föräldrar. En bestämmelse om detta bör införas i grundskoleförordningen. Detta bör riksdagen med bifall till vår motion 1998/99:Ub26 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna.

Mot bakgrund av det anförda anser jag att utskottet under moment 3 bort hemställa

3. beträffande *individuella studieplaner*

att riksdagen med bifall till motion 1998/99:Ub26 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

5. Kravet på lärares kunskaper i svenska språket (mom. 11) – m, kd, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högeström (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Regeringens förslag till ändring i skollagen när det gäller *kravet på lärares kunskaper i svenska språket* innebär enligt vår bedömning en uppluckring av språkravet som vi inte kan acceptera. En sådan skulle leda till en kraftig försämring av skolans arbete med svenska språket. Vi anser att det i 2 kap. 4 b § skollagen bör ställas krav på att lärare med utländsk utbildning och annat modersmål än ett nordiskt språk skall behärska svenska språket. Liksom utskottsmajoriteten utgår vi från att deras kunskaper i svenska skall vara dokumenterade. Riksdagen bör alltså med anledning av motion 1998/99: Ub25 yrkandena 2 och 7 anta regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 2 kap. 4 b § med den ändringen att paragrafen får den i bilaga 3 som *Reservanternas förslag* betecknade lydelsen.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 11 bort hemställa

11. beträffande *kravet på lärares kunskaper i svenska språket*
att riksdagen med anledning av motion 1998/99:Ub25 yrkandena 2 och 7 antar regeringens förslag till lag om ändring i skollagen såvitt avser 2 kap. 4 b § med den ändringen att paragrafen får den i bilaga 3 som *Reservanternas förslag* betecknade lydelsen,

6. Entreprenadförhållanden inom skolan (mom. 14) – m, kd, c, fp

Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Lars Hjertén (m), Tomas Högstrom (m), Erling Wälivaara (kd), Per Bill (m), Sofia Jonsson (c) och Ulf Nilsson (fp) anför:

Lagen om *entreprenadförhållanden inom skolan* har nu varit i funktion under så lång tid att vi kan konstatera att entreprenader inom gymnasieskolan är ett bra sätt att utveckla skolan och stärka kvalitet och valfrihet för eleverna. Den begränsning till undervisning av yrkesinriktad karaktär som föreslogs när lagen först infördes behövs inte längre. Enligt lagen (4 §) skall för undervisning på entreprenad anlitas lärare som har kompetens för den undervisning de skall bedriva. En kommun bör enligt vår mening ha möjlighet att beställa t.ex. undervisning med en särskild pedagogisk profil i språk eller naturvetenskap av lärarkooperativ eller andra privata anordnare. Regeringen bör liksom hittills ha möjlighet att, när det finns särskilda skäl, medge entreprenad i andra delar av det offentliga skolväsendet för barn och ungdom än gymnasieskolan. Vi anser att riksdagen *dels* bör bifalla regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan, *dels* med bifall till motionerna 1998/99:Ub25 yrkande 8 och 1998/99:Ub27 yrkande 3, med anledning av motion 1998/99:Ub26 yrkande 2 och med avslag på motion 1998/99:Ub26 yrkande 3 som sin mening ge regeringen till känna vad vi här har anför.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att utskottet under moment 14 bort hemställa

14. beträffande *entreprenadförhållanden inom skolan*
att riksdagen *dels* antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:802) om entreprenadförhållanden inom skolan, *dels* med bifall

till motionerna 1998/99:Ub25 yrkande 8 och 1998/99:Ub27 yrkande 3, med anledning av motion 1998/99:Ub26 yrkande 2 och med avslag på motion 1998/99:Ub26 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad som ovan anförts,

1999/2000:UbU5

Av reservanterna (m, kd, fp) föreslagen ändring i regeringens
förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)

Regeringens förslag

Reservanternas förslag

2 kap.

4 b §

Den som har ett annat modersmål än svenska, danska, färöiska, isländska eller norska kan få ett behörighetsbevis endast om han eller hon har de kunskaper i svenska som behövs.

Den som har ett annat modersmål än svenska, danska, färöiska, isländska eller norska kan få ett behörighetsbevis endast om han eller hon har dokumenterade kunskaper i svenska språket, om det inte finns synnerliga skäl att medge annat.

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	2
Utskottet	3
Propositionen i korthet.....	3
Inledning.....	4
Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan.....	5
Det individuella programmet	7
Kurser inom det estetiska ämnesområdet samt idrott och hälsa inom gymnasial vuxenutbildning.....	10
Kompletterande utbildningar med statligt stöd	12
Behörighet för lärare, förskollärare och fritidspedagoger	13
Entreprenadförhållanden inom skolan	16
Ändring av bidragsår för fristående gymnasieskolor	17
Övrigt.....	18
Hemställan	18
Reservationer.....	20
1. Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan, m.m. (mom. 1, 4, 8 och 12) – kd.....	20
2. Försöksverksamhet utan nationell timplan i grundskolan, m.m. (mom. 1 och 4) – fp.....	21
3. Fristående kvalitetsinstitut, m.m. (mom. 2, 4 och 10) – m.....	22
4. Individuella studieplaner (mom. 3) – c	23
5. Kravet på lärares kunskaper i svenska språket (mom. 11) – m, kd, fp.....	23
6. Entreprenadförhållanden inom skolan (mom. 14) – m, kd, c, fp.....	24
Regeringens lagförslag	26
Bilaga 1: Förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)	26
Bilaga 2: Förslag till lag om ändring i lagen (1993:802) om entre- prenadförhållanden inom skolan.....	31
Reservanternas lagförslag.....	32
Bilaga 3: Av reservanterna (m, kd, fp) föreslagen ändring i rege- ringens förslag till lag om ändring i skollagen (1985:1100)	32